

THE DEVELOPMENT OF E-COMMERCE IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN:
MACROECONOMIC ANALYSIS, TRENDS, CHALLENGES, AND STRATEGIC
SOLUTIONS

*Head of the Department of Military and
Physical Training of the Customs Institute,
Lieutenant Colonel M. Aliyev
Second course cadet of Customs institute
Ibragimov Izzatillo Ibrat o'g'li*

Annotatsiya: Ushbu maqola to'rtinchi sanoat inqilobi va global axborot texnologiyalarining misli ko'rilmagan darajada tez taraqqiy etishi sharoitida O'zbekiston Respublikasida elektron tijorat bozorining hozirgi holati, makroiqtisodiy dinamikasi hamda raqamli iqtisodiyotga o'tish jarayonlarini tahlil qiladi. Tadqiqotda mamlakatdagi ilk "yunikorn" kompaniyalarning shakllanishi, bozor ekosistemasining kengayishi, shuningdek, logistika infratuzilmasi, bojxona ma'muriyatchiligi va yashirin iqtisodiyot bilan bog'liq tizimli muammolar chuqur yoritilgan.

Kalit so'zlar: elektron tijorat, raqamli iqtisodiyot, yunikorn, Uzum ekosistemi, makroiqtisodiy dinamika, logistika infratuzilmasi, yashirin iqtisodiyot.

Аннотация: В данной статье анализируется текущее состояние рынка электронной коммерции, макроэкономическая динамика и процессы перехода к цифровой экономике в Республике Узбекистан в условиях четвертой промышленной революции и беспрецедентно быстрого развития глобальных информационных технологий. В исследовании глубоко освещаются формирование первых в стране компаний-«единорогов», расширение рыночной экосистемы, а также системные проблемы, связанные с логистической инфраструктурой, таможенным администрированием и теневой экономикой.

Ключевые слова: электронная коммерция, цифровая экономика, единорог, экосистема Uzum, макроэкономическая динамика, логистическая инфраструктура, теневая экономика.

Abstract: This article analyzes the current state of the e-commerce market, macroeconomic dynamics, and the transition processes to the digital economy in the Republic of Uzbekistan in the context of the fourth industrial revolution and the unprecedentedly rapid development of global information technologies. The study deeply highlights the formation of the country's first "unicorn" companies, the expansion of the market ecosystem, as well as systemic problems related to logistics infrastructure, customs administration, and the shadow economy.

Keywords: e-commerce, digital economy, unicorn, Uzum ecosystem, macroeconomic dynamics, logistics infrastructure, shadow economy.

Mahalliy Bozor Ekosistemi: Uzum va "Yunikorn"larning Paydo Bo'lishi

[O'zbekiston elektron tijorat va moliyaviy texnologiyalar bozori o'zining qisqa tarixidagi eng muhim burilishlardan birini Uzum ekosistemasining shakllanishi orqali boshdan kechirdi.](#) 2022 yilda tashkil topgan ushbu kompaniyalar guruhi elektron savdo, to'lov xizmatlari va muddatli to'lov mexanizmlarini yagona platformada birlashtirgan holda inqilobiy tezlikda rivojlandi. **2024 yilning mart oyida xalqaro sarmoyalar jalb etilishi natijasida kompaniyaning bozor qiymati 1 milliard AQSh dollaridan oshdi va u mamlakat iqtisodiyotidagi ilk "yunikorn" maqomini oldi.**

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-6, ISSUE-3

Kompaniyaning moliyaviy ko'rsatkichlari ham uning ulkan ijtimoiy-iqtisodiy ta'sirini tasdiqlaydi; 2024 yil yakuniga ko'ra sof daromad 150 million dollarni tashkil etib, oylik faol foydalanuvchilar soni salkam 16 million kishiga yetdi. Shuningdek, kompaniya "Uzum Nasiya" servisi orqali iste'mol kreditlari bozorining 40 foizlik ulushini egalladi va keng ko'lamlı logistika infratuzilmasini joriy qildi. *Bozorning tez sur'atlarda monopollashuvining oldini olish maqsadida, 2024 yil 1 avgustda Raqobatni rivojlantirish va iste'molchilar huquqlarini himoya qilish qo'mitasi "Uzum Market" MChJni ustun mavqega ega deb e'lon qildi hamda barqarorlikni ta'minlash uchun qat'iy antimonopol talablarni o'rnatdi.*

Makroiqtisodiy Ko'rsatkichlar	2022 Fakt	Yil 2023 Fakt	Yil 2024 Fakt	Yil 2027 Yil Prognoz
Bozorning umumiy hajmi (AQSh 311 million dollari)	543 million	1.2 milliard	1.8 - 2.2 milliard	
Yillik o'sish sur'ati (O'tgan yilga nisbatan)	33%	74%	120%	41.4% - 47.4% (CAGR)
Chakana savdodagi ulushi	2.2%	2.5%	3.8%	9.0% - 11.0%

Uzum Ekosistemasining Ko'rsatkichlari	Asosiy 2024 Yil	Yakunidagi O'sish Sur'ati / Ulushi
Kompaniyaning bozor qiymati	1.5 milliard dollari	AQSh -
Yillik sof foyda (Net Income)	150 million dollari	AQSh + 50% (Y-o-Y)
Oylik faol foydalanuvchilar (MAU)	~16 million kishi	Mamlakat aholisining 40% i, Y-o-Y + 61%
Tovar aylanmasi hajmi (GMV)	345 million dollari	AQSh 2.4 barobar o'sish
"Uzum Nasiya" (BNPL) orqali berilgan mablag'	421 million dollari	AQSh Milliy BNPL bozorining 40% ulushi
"Uzum Tezkor" hamkor restoranlari	> 2,400 ta muassasa	Yillik 2 barobar o'sish (18 ta shaharda)

Elektron Tijorat Sektoridagi Mavjud Muammolar va Tizimli To'siqlar

Sohaning jadal o'sishiga qaramay, makroiqtisodiy barqarorlikka raxna soluvchi bir qator fundamental tizimli qiyinchiliklar mavjud bo'lib, ularning eng kattasi sektorning yashirin iqtisodiyot bilan qorishib ketishidir. **Yuqori soliq yuki va byurokratik jarayonlardan qochish maqsadida ko'plab sotuvchilar rasmiy marketpleyslardan chetlanib, ijtimoiy tarmoqlar (Telegram, Instagram) orqali yashirin savdo faoliyatini olib bormoqdalar, bu esa davlat byudjetiga tushumlar kamayishiga va sog'lom raqobat muhitining jiddiy buzilishiga olib kelmoqda.** Ikkinchi yirik to'siq logistika infratuzilmasi va bojxona amaliyotlari bilan bog'liq bo'lib, xususan, qishloq xo'jaligi mahsulotlari savdosi uchun zarur bo'lgan "sovuq zanjir" inshootlarining defitsiti hamda chegaradagi rasmiylashtiruv jarayonlarining to'liq avtomatlashtirilmaganligi tranzit narxlarining keskin oshishiga va eksport-import operatsiyalarining kechikishiga sabab bo'lmoqda. Bundan tashqari, hududlarda

iste'molchilarning onlayn xaridlarga nisbatan ishonchsizligi, firibgarlikdan xavfsirash holatlari va to'lovlarni asosan naqd ko'rinishda amalga oshirishga moyilligi ham sohaning institutsional rivojlanish jarayonlarini sekinlashtirmoqda.

Muammolarni Bartaraf Etish va Sohani Rivojlantirish Bo'yicha Strategik Yechimlar

Yuqorida qayd etilgan muammolarni tizimli ravishda hal etish uchun makroiqtisodiy, yuridik va innovatsion yechimlar kompleksini hayotga tatbiq etish strategik ehtiyojdir. Birinchi navbatda, yashirin iqtisodiyot qatnashchilarini rasmiy maydonga o'tkazish maqsadida milliy marketpleyslarda faoliyat boshlagan kichik va o'rta biznes subyektlari uchun dastlabki yillarda foyda solig'idan to'liq yoki qisman ozod qilish mexanizmini joriy etish maqsadga muvofiq sanaladi. Transchegaraviy savdoni erkinlashtirish yo'nalishida esa, "E-GATE" dasturi doirasida sifat sertifikatlarini mintaqaviy miqyosda o'zaro shartsiz tan olinishiga erishish va elektron bojxona deklaratsiyalari orqali xalqaro eksport jarayonlari uchun "yashil yo'lak"larni tashkil etish zarur. Logistik qiyinchiliklarni yengish uchun Davlat-Xususiy Sheriklik asosida sovuq zanjir omborlarini barpo etish hamda xaridorlar ishonchini qonuniy kafolatlash uchun mablag'larni vaqtinchalik muzlatib turuvchi majburiy "Eskrou" tizimini tasdiqlash tavsiya etiladi. Shuningdek, moliyaviy tizimlarning kiberxavfsizligini ta'minlash yo'lida Prezidentning PQ-153-sonli farmoni talablarini amaliyotda uzluksiz ta'minlash hamda aholining raqamli savodxonligini oshirish dasturlarini kengaytirish o'ta muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa

O'zbekiston Respublikasida elektron tijorat chakana savdoning kichik muqobilidan mamlakat innovatsion salohiyati va iqtisodiy barqarorligini belgilab beruvchi eng muhim tayanch tarmoqlaridan biriga aylangan. Bozor hajmining 2027 yilga qadar 2.2 milliard AQSh dollariga yetishi to'g'risidagi xalqaro prognozlar hamda "Uzum" ekosistemasining global miqyosda e'tirof etilgan muvaffaqiyati sohaning ulkan iqtisodiy istiqbolidan darak beradi. Biroq, logistik va bojxona to'siqlari, xufiyona iqtisodiyotning keng miqyosda tarqalganligi hamda kiberjinoyatlar xavfi o'z vaqtida hal qilinmasa, makroiqtisodiy chekinish yuzaga kelishi muqarrardir. Kelgusi strategik rivojlanish bosqichi davlat va xususiy infratuzilmani samarali birlashtirgan holda transchegaraviy elektron tranzit mexanizmlarini avtomatlashtirishni, qonunchilikni soddalashtirishni hamda tadbirkorlik subyektlari uchun to'siqsiz xalqaro faoliyat muhitini yaratishni to'g'ridan-to'g'ri taqozo etadi.

FOYDALANILGAN MANBALAR:

1. E-GATE: Elevating Global Access Through E-commerce in Central Asia - World Bank
2. Uzbekistan - eCommerce - International Trade Administration
3. Uzum Holding Ltd FY2024 Results - PR Newswire
4. E-commerce in Uzbekistan - KPMG agentic corporate services
5. Uzum Market recognized as dominant in marketplace market - Tashkent Times
6. Uzbekistan tightens cybersecurity obligations - Dentons
7. Elektron tijoratda iste'molchilar huquqlarini sud orqali himoya qilish - inLIBRARY